TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. liepos 29 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Valstybės pagalba – Pagalba užimtumui – Atleidimas nuo socialinio draudimo įmokų, susijusių su mokymo ir darbo sutartimis – Sprendimas 2000/128/EB – Pagalbos schemos, susijusios su Italijos įgyvendintomis užimtumo skatinimo priemonėmis – Su vidaus rinka iš dalies nesuderinama pagalba – Sprendimo 2000/128/EB taikymas įmonei, kuri išimtine tvarka teikia vietos viešojo transporto paslaugas, jai tiesiogiai patikėtas savivaldybės – SESV 107 straipsnio 1 dalis – Sąvoka „konkurencijos iškraipymas“ – Sąvoka „įtaka prekybai“ tarp valstybių narių“

Byloje C-659/17

dėl *Corte suprema di cassazione* (Kasacinis teismas, Italija) 2017 m. liepos 4 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. lapkričio 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

prieš

Azienda Napoletana Mobilità SpA

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev (pranešėjas), teisėjai T. von Danwitz ir P. G. Xuereb,

generalinis advokatas G. Hogan,

posėdžio sekretorius R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. balandžio 3 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)*, atstovaujamo *avvocati* A. Sgroi, L. Maritato ir C. D'Aloisio,

– *Azienda Napoletana Mobilità SpA*, atstovaujamos *avvocati* M. Malena ir S. Miccoli,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,

– Europos Komisijos, atstovaujamos D. Recchia ir F. Tomat,

susipažinęs su 2019 m. birželio 6 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: italų.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 107 straipsnio 1 dalies ir 1999 m. gegužės 11 d. Komisijos sprendimo 2000/128/EB dėl pagalbos, kurią Italija suteikė užimtumui skatinti (OL L 42, 2000, p. 1), išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)* ir *Azienda Napoletana Mobilità SpA* (toliau – ANM) ginčą dėl tariamos ANM pareigos pervesti socialinio draudimo įmokas INPS, susijusias su ANM nuo 1997 m. iki 2001 m. sudarytomis mokymo ir darbo sutartimis.

Teisinis pagrindas

Sprendimas 2000/128

3 Sprendimo 2000/128 motyvuojamosios dalies 62–67 punktuose dėl Italijos teisės aktų, reglamentuojančių mokymo ir darbo sutartis, numatyta:

„(62) Mokymo ir darbo sutartys, reglamentuojamos [1984 m. gruodžio 19 d. *legge n. 863 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 30 ottobre 1984, n. 726, recante misure urgenti a sostegno e ad incremento dei livelli occupazionali* (Įstatymas Nr. 863, kuriuo su pakeitimas į įstatymą pakeistas 1984 m. spalio 30 d. Dekretas įstatymas Nr. 726 dėl skubių priemonių skatinti užimtumą ir didinti jo lygį (GURI, Nr. 351, 1984 m. gruodžio 22 d., p. 10691)], yra ne pagalba pagal [EB] sutarties 87 straipsnio 1 dalį, bet bendroji priemonė. Numatytos lengvatos buvo taikomos visoms įmonėms vienodai, automatiškai, nediskriminuojant ir remiantis objektyviais kriterijais.

(63) 1990 m. pakeitimais, padarytais [1990 m. gruodžio 29 d. *legge n. 407 – Disposizioni diverse per l'attuazione della manovra di finanza pubblica 1991–1993* (Įstatymas Nr. 407 dėl įvairių nuostatų, skirtų 1991–1993 m. valstybės finansų politikai įgyvendinti; GURI, Nr. 303, 1990 m. gruodžio 31 d., p. 3)], buvo pakeistas šių priemonių pobūdis. Pagal šias nuostatas sumažinimas buvo siejamas su įmonės gavėjos buveinės vieta, taip pat su sektoriumi, kuriame veikia įmonė gavėja. Dėl to tam tikroms įmonėms taikomas didesnis sumažinimas, nei taikomas įmonėms konkurentėms.

(64) Atrankiniai sumažinimai, taikomi tam tikroms įmonėms, palyginti su kitomis tos pačios valstybės narės įmonėmis, nepaisant to, ar ši atranka vykdoma individualiu, regiono ar sektoriniu lygmeniu, yra sumažinimo skirtumo dalimi konkurenciją iškreipianti valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal [EB] sutarties 87 straipsnio 1 dalį, ir gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

Iš tiesų minėtas skirtumas sudaro palankesnes sąlygas įmonėms, veikiančioms tam tikrose Italijos teritorijos zonose, nes jis netaikomas įmonėms, esančioms ne šiose zonose.

(65) Ši pagalba iškreipia konkurenciją, nes ji sustiprina įmonių gavėjų finansinę padėtį ir galimybes imtis veiksmų, palyginti su jų konkurentėmis, kurios jos negauna. Kadangi šis poveikis pasireiškia vykdant tarpusavio prekybą Bendrijoje, jai pagalba daro įtaką.

(66) Konkrečiai kalbant, ši pagalba iškreipia konkurenciją ir daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai, jei įmonės gavėjos dalį savo produkcijos eksportuoja į kitas valstybes nares, be to, net jei šios įmonės neeksportuoja, nacionalinei produkcijai sudaromos palankesnės sąlygos dėl to, kad sumažėja kitose valstybėse narėse įsisteigusių įmonių galimybės eksportuoti savo produktus į Italijos rinką.

(67) Dėl nurodytų priežasčių nagrinėjamos priemonės iš principo yra draudžiamos [EB] sutarties 87 straipsnio 1 dalimi ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo (OL L 1, 1994, p. 3; toliau – EEE susitarimas)] 62 straipsnio 1 dalimi ir gali būti laikomos suderinamomis su bendrąja rinka, tik jei dėl jų gali būti taikomos minėtoje Sutartyje ir minėtame susitarime numatytos išimtys.“

4 Dėl Italijos teisės aktų, susijusių su mokymo ir darbo sutarčių pakeitimu į neterminuotas sutartis, to sprendimo motyvuojamosios dalies 97 ir 98 punktuose nustatyta:

„(97) Dėl pagalbos, numatytos mokymo ir darbo sutartims, pratęsimo vieniems metams, reikia pažymėti, kad, kadangi ši pagalba turi dar daugiau atrankumo požymių, nes taikoma tik zonoms, kurioms taikomas 1 tikslas, V.1.a punkte pateikta pagalbos pobūdžio analizė yra dar svarbesnė dėl šio įsikišimo.

(98) Todėl iš išdėstytų argumentų darytina išvada, kad nagrinėjamos priemonės gali daryti įtaką prekybai Bendrijoje. Atsižvelgiant į pagalbos požymius, esančius šiose priemonėse, reikia manyti, kad aptariamas įsikišimas patenka į EB sutarties 87 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 62 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, nes jis yra konkurenciją iškreipianti valstybės pagalba, galinti daryti įtaką prekybai Bendrijoje, ir kad ji gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka, tik jei dėl jos gali būti taikoma viena iš numatytų išimčių.“

5 Minėto sprendimo 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Pagalba, kurią nuo 1995 m. lapkričio mėn. Italija neteisėtai suteikė darbuotojų įdarbinimui pagal mokymo ir darbo sutartis, numatytas [1984 m. gruodžio 19 d. Įstatyme Nr. 863/84, 1990 m. gruodžio 29 d. Įstatyme Nr. 407, 1991 m. birželio 1 d. *legge n. 169 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 29 marzo 1991, n. 108, recante disposizioni urgenti in materia di sostegno dell'occupazione* (Įstatymas Nr. 169, kuriuo 1991 m. kovo 29 d. Dekretas įstatymas Nr. 108 dėl skubių priemonių dėl pagalbos užimtumui su pakeitimais pakeičiamas į įstatymą (GURI, Nr. 129, 1991 m. birželio 4 d., p. 4) ir 1994 m. liepos 19 d. *legge n. 451 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 16 maggio 1994, n. 299, recante disposizioni urgenti in materia di occupazione e di fiscalizzazione degli oneri sociali* (Įstatymas Nr. 451, kuriuo 1994 m. gegužės 16 d. Dekretas įstatymas Nr. 299 dėl skubių užimtumo skatinimo priemonių ir socialinio draudimo įmokų apmokestinimo su pakeitimais pakeičiamas į įstatymą; GURI, Nr. 167, 1994 m. liepos 19 d., p. 3)], yra suderinama su bendrąja rinka ir EEE susitarimu, kiek ji susijusi su:

– naujų darbo vietų kūrimu įmonėje pagalbos gavėjoje darbuotojams, kurie dar neturi darbo arba prarado ankstesnį darbą, kaip tai suprantama pagal Pagalbos užimtumui gaires [(OL C 334, 1995, p. 4)],

– darbuotojų, susiduriančių su dideliais sunkumais patenkant ar grįžtant į darbo rinką, įdarbinimu. Šiame sprendime sąvoka „darbuotojai, susiduriantys. su dideliais sunkumais patenkant ar grįžtant į darbo rinką“ apima jaunesnius nei 25 m. asmenis, universiteto absolventus iki 29 m. amžiaus imtinai ir ilgalaikius bedarbius, t. y. asmenis, kurie bent metus yra be darbo.

2. Pagalba, susijusi su mokymo ir darbo sutartimis, kurios neatitinka 1 dalyje nurodytų sąlygų, yra nesuderinama su bendrąja rinka.“

6 To paties sprendimo 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Pagalba, kurią Italija suteikė pagal [1997 m. birželio 24 d. *legge n. 196 – Norme in materia di promozione dell'occupazione* (Įstatymas Nr. 196 dėl priemonių užimtumui skatinti; GURI paprastasis priedas, Nr. 154, 1997 m. liepos 4 d.] 15 straipsnį, siekdama pakeisti mokymo ir darbo sutartis į neterminuotas sutartis, yra suderinama su bendrąja rinka ir EEE susitarimu, jeigu laikomasi sąlygos dėl realių darbo vietų sukūrimo, kuri apibrėžta Pagalbos užimtumui gairėse.

Įmonės darbuotojų skaičius apskaičiuojamas neatsižvelgiant į darbo vietas, sukurtas pakeitus sutartis ir sudarius terminuotas sutartis arba negarantuojant ilgalaikio darbo.

2. Pagalba, susijusi su mokymo ir darbo sutarčių keitimu į neterminuotas sutartis, kuri neatitinka 1 dalyje nurodytos sąlygos, yra nesuderinama su bendrąja rinka."

7 Sprendimo 2000/128 3 straipsnyje numatyta:

„Italija turi imtis visų priemonių, būtinų tam, kad būtų susigrąžinta iš gavėjų neteisėtai suteikta pagalba, kuri neatitinka 1 ir 2 straipsniuose nurodytų sąlygų.

Sumos turi būti išieškotos laikantis nacionalinės teisės procedūrų. Susigrąžintinos sumos mokamos su palūkanomis, skaičiuojamomis nuo pagalbos suteikimo dienos iki faktinio jos susigrąžinimo dienos. Palūkanos apskaičiuojamos remiantis referenciniu dydžiu, skirtu regioninės pagalbos grynajam subsidijos ekvivalentui apskaičiuoti."

Italijos teisė

8 Italijos Respublika 1984 m. gruodžio 19 d. Įstatyme Nr. 863 įtvirtino „mokymo ir darbo sutartį". Iš pradžių tai buvo terminuota sutartis, skirta bedarbiams iki 29 m. amžiaus įdarbinti; joje numatytas mokymosi laikotarpis. Dėl įdarbinimo pagal šio tipo sutartis darbdavys dvejus metus buvo atleidžiamas nuo socialinio draudimo įmokų. Šis atleidimas visoje nacionalinėje teritorijoje buvo taikomas vienodai, automatiškai ir nediskriminuojant.

9 Taisyklės, taikytinos mokymo ir darbo sutartims, vėliau buvo pakeistos 1990 m. gruodžio 29 d. Įstatymu Nr. 407 (toliau – Įstatymas Nr. 407/1990), kuriuo buvo atlikti regioniniai atleidimo nuo socialinio draudimo įmokų pakeitimai, 1991 m. birželio 1 d. Įstatymu Nr. 169, kuriuo buvo nustatytas darbuotojų, kurie gali būti įdarbinti sudarant šio tipo sutartį, maksimalus amžius – 32 m., ir 1994 m. liepos 19 d. Įstatymu Nr. 451 (toliau – Įstatymas Nr. 451/1994), kuriuo buvo nustatyta vienų metų mokymo ir darbo sutartis ir maksimalus mokymo valandų skaičius, kurio reikėjo laikytis.

10 Šiais keičiančiais įstatymais pagal mokymo ir darbo sutartis buvo galima įdarbinti jaunimą nuo 16 iki 32 m. amžiaus; šios amžiaus ribos nustatymas patikėtas kompetentingoms regionų valdžios institucijoms ir buvo numatytas visiškas atleidimas nuo socialinio draudimo įmokų, be kita ko, dvejų metų mokymo laikotarpiu, taikomas įmonėms, veikiančioms zonose, kuriose nedarbo lygis viršijo Italijos nacionalinį vidurkį; šį laikotarpį buvo galima pratęsti vienais metais tuo atveju, jei tokios sutartys keičiamos į neterminuotas darbo sutartis.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

11 ANM buvo įsteigta 1995 m. pertvarkius bendrovę, kuri buvo įsteigta kaip pagal viešąją teisę veikiantis konsorciumas, kuri viena valdė visas Neapolio savivaldybės (Italija) vietos viešojo transporto paslaugas. Ji 2001 m. buvo pertvarkyta į akcinę bendrovę, kurios vienintelis akcininkas buvo ši savivaldybė, o jos tikslas – visomis priemonėmis minėtos savivaldybės teritorijoje teikti viešojo asmenų ir prekių vežimo paslaugas.

12 Vykdydama šią veiklą ANM nuo 1995 m. lapkričio mėn. iki 2001 m. gegužės mėn. įdarbino asmenis, ketindama jiems užtikrinti profesinį mokymą ir vėliau juos įdarbinti įmonėje. Šie darbuotojai buvo įdarbinti sudarant mokymo ir darbo sutartis, kaip jos suprantamos pagal 1984 m. gruodžio 19 d. Įstatymą Nr. 863, iš dalies pakeistą Įstatymu Nr. 407/1990, 1991 m. birželio 1 d. Įstatymu Nr. 169 ir Įstatymu Nr. 451/1994. Šios sutartys į neterminuotas sutartis buvo pakeistos remiantis Įstatymu Nr. 451/1994. Dėl minėtų mokymo ir darbo sutarčių ir dėl vėlesnių pakeitimų ANM buvo atleista nuo socialinio draudimo įmokų, kaip numatyta pagrindinėje byloje nagrinėjamuose Italijos teisės aktuose.

13 Europos Komisijai pripažinus, kad šie teisės aktai iš dalies nesuderinami su SESV 107 straipsnio 1 dalyje skelbiamu draudimu, INPS, kaip už Sprendimo 2000/128 įgyvendinimą atsakinga nacionalinė valdžios institucija, pateikė ANM du raginimus sumokėti, kurių sumos atitinkamai siekia 7 429 436,76 EUR už įdarbinimą, sudarant mokymo ir darbo sutartis 1997–2001 m. laikotarpiu, ir 2 266 014,05 EUR už šių sutarčių pakeitimą į neterminuotas darbo sutartis 1999–2001 m. laikotarpiu.

14 ANM kreipėsi į *Tribunale di Napoli* (Neapolio teismas, Italija) su prašymu, kad jis konstatuotų, jog ji neturi pareigos mokėti šių sumų. Šis teismas patenkino ANM ieškinį, motyvuodamas tuo, kad Sprendimas 2000/128 neturėjo tiesioginio poveikio Italijos teisei, nes juo Italijos Respublikai nebuvo nustatyta pakankamai tikslios ir besąlyginės pareigos.

15 INPS pareiškė apeliacinį skundą dėl *Tribunale di Napoli* (Neapolio teismas) sprendimo *Corte d'appello di Napoli* (Neapolio apeliacinis teismas, Italija), šis teismas patvirtino tą sprendimą, nors ir pakeitė jo motyvus. Jo teigimu, Sprendimas 2000/128 neabejotinai priskirtinas Italijos teisinei sistemai, bet netaikomas ANM. Ekonominis pranašumas dėl atleidimo nuo socialinio draudimo įmokų negali daryti įtakos prekybai tarp valstybių narių ir nekelia pavojaus konkurencijai, nes jis buvo taikomas dėl ne konkurencijos sąlygomis vykdomos vietos viešojo transporto veiklos, kuri buvo tiesiogiai patikėta ANM.

16 INPS pateikė kasacinį skundą *Corte suprema di cassazione* (Kasacinis teismas, Italija) ir tvirtina, kad *Corte d'appello di Napoli* (Neapolio apeliacinis teismas) sprendime yra SESV 107 straipsnio ir Sprendimo 2000/128, kuris visas buvo taikomas ANM, aiškinimo klaidų.

17 Šiomis aplinkybėmis *Corte suprema di cassazione* (Kasacinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Sprendimas 2000/128] taip pat taikomas darbdaviams, teikiantiems vietinio viešojo transporto paslaugas (dėl teikiamų paslaugų išskirtinumo šiame sektoriuje iš esmės nėra konkurencijos), kuriems nuo [Įstatymo Nr. 407/1990] įsigaliojimo (nagrinėjamu atveju – nuo 1997 m. iki 2001 m. gegužės) sudarius mokymo ir darbo sutartis buvo sumažintos socialinio draudimo įmokos?“

Dėl prejudicinio klausimo

18 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sprendimas 2000/128 turi būti aiškinamas taip, kad jis taikomas įmonei, kaip antai aptariamai pagrindinėje byloje, kuri teikė vietinio viešojo transporto paslaugas, kurias jai tiesiogiai ir išimtinai

patikėjo savivaldybė, ir kuri naudojosi socialinio draudimo įmokų sumažinimu pagal nacionalinės teisės aktus, kurie tuo sprendimu buvo pripažinti iš dalies nesuderinamais su SESV 107 straipsnio 1 dalyje skelbiamu draudimu.

19 Konkrečiai kalbant, šiam teismui kyla klausimas dėl to, ar minėtas sprendimas taikomas vietos viešojo transporto sektoriui ir ar pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis įvykdytos poveikio konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai sąlygos, skelbiamos minėtoje nuostatoje.

20 Pagal suformuotą jurisprudenciją norint priemonę pripažinti „valstybės pagalba“, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, reikalaujama, kad būtų įvykdytos visos šioje nuostatoje įtvirtintos sąlygos. Pirma tai turi būti valstybės arba iš valstybinių išteklių suteikta pagalba. Antra, įsikišimas turi būti toks, kad galėtų padaryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai. Trečia, dėl įsikišimo pagalbos gavėjui turi būti suteiktas atrankusis pranašumas. Ketvirta, dėl įsikišimo turi arba gali būti iškraipoma konkurencija (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Komisija / FIH Holding ir FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

21 Šiuo atveju visų pirma reikia priminti, kad Komisija Sprendimo 2000/128 motyvuojamosios dalies 63, 64 ir 97 punktuose konstatavo, jog pagrindinėje byloje nagrinėjami Italijos teisės aktai tenkina ankstesniame punkte nurodytas pirmąją ir trečiąją sąlygas.

22 Be to, to sprendimo motyvuojamosios dalies 65 ir 97 punktuose ši institucija nurodė mananti, kad antroji ir ketvirtoji sąlygos taip pat įvykdytos, nes, kalbant apie antrąją, pagalba sustiprina įmonių gavėjų finansinę padėtį ir veiksmų galimybę, ir „tiek, kiek“, kalbant apie ketvirtąją, šis poveikis daromas vykdant prekybą vidaus rinkoje.

23 Minėto sprendimo motyvuojamosios dalies 66 ir 97 punktuose patikslinta, kad, „konkrečiai“, konkurencija iškraipoma ir daromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai „tiek, kiek“ įmonės gavėjos eksportuoja dalį savo produkcijos į kitas valstybes nares, arba, jei šios įmonės neeksportuoja, tiek, kiek“ nacionalinei produkcijai sudaromos palankesnės sąlygos dėl sumažėjusių galimybių kitose valstybėse narėse įsteigtoms įmonėms eksportuoti savo produktus į Italijos rinką.

24 Pirma, priešingai, nei tvirtina ANM, iš Sprendimo 2000/128 motyvuojamosios dalies 66 punkto neturėtų būti daroma išvada, kad Komisija apribojo to sprendimo taikymo sritį tik sektoriais, tiesiogiai susijusiais su prekyba prekėmis ar paslaugomis vidaus rinkoje, jo netaikydama vietos paslaugų sektoriams, kaip antai vietos viešojo transporto sektoriui.

25 Iš tiesų, kaip tai jau turėjo galimybę konstatuoti Teisingumo Teismas, Komisija minėto sprendimo motyvuojamosios dalies 65 punkte bendrais bruožais paaiškino, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamuose Italijos teisės aktuose numatytas atrankinis socialinio draudimo įmokų sumažinimas iškreipia konkurenciją ir kad, kadangi šis poveikis daromas vykdant prekybą tarp valstybių narių, jai daroma įtaka; minėto sprendimo motyvuojamosios dalies 66 punkte tik pavaizduojamas šis vertinimas pateikiant gamybos sektoriaus pavyzdį (2002 m. kovo 7 d. Sprendimo *Italija / Komisija*, C-310/99, EU:C:2002:143, 88 punktas).

26 Antra, iš Sprendimo 2000/128 motyvuojamosios dalies 65, 66 ir 97 punktų matyti, kad SESV 107 straipsnio 1 dalyje numatytos antroji ir ketvirtoji sąlygos įvykdomos, tik jei įmonės, kurioms taikomas socialinio draudimo įmokų sumažinimas, veikia konkurencijos sąlygomis laisvoje rinkoje, net jei ji tokia yra bent iš dalies.

27 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad vertindama pagalbos schemą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, Komisija gali apsiriboti konkrečios schemos požymių analize, siekdama atitinkamo sprendimo motyvuose įvertinti, ar dėl schemos sąlygų ji suteikia pranašumą jos gavėjams, palyginti su jų konkurentais, ir gali duoti daugiausia naudos įmonėms, užsiimančioms prekyba tarp valstybių narių. Taigi, Komisija sprendime dėl tokios schemos neturi atlikti kiekvienu konkrečiu atveju pagal tokią

pagalbos schemą skirtos pagalbos analizės. Tik susigrąžinant pagalbą būtina tikrinti kiekvienos susijusios įmonės individualią padėtį (šiuo klausimu žr. 2011 m. birželio 9 d. Sprendimo *Comitato „Venezia vuole vivere“ ir kt. / Komisija*, C-71/09 P, C-73/09 P ir C-76/09 P, EU:C:2011:368, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

28 Todėl prieš susigrąžindamos pagalbą atitinkamos valstybės narės nacionalinės valdžios institucijos turi kiekvienu atskiru atveju patikrinti, ar dėl gavėjui suteikto pranašumo buvo iškraipoma konkurencija ir daromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai (šiuo klausimu žr. 2011 m. birželio 9 d. Sprendimo *Comitato „Venezia vuole vivere“ ir kt. / Komisija*, C-71/09 P, C-73/09 P ir C-76/09 P, EU:C:2011:368, 64 ir 115 punktus).

29 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, siekiant nacionalinę priemonę kvalifikuoti kaip „valstybės pagalbą“, neprivaloma įrodyti, kad ši pagalba turi realią įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ar kad iš tiesų ji iškraipo konkurenciją, bet reikia tik išsiaiškinti, ar tokia pagalba gali daryti poveikį šiai tarpusavio prekybai ir iškraipyti konkurenciją (2017 m. birželio 27 d. Sprendimo *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 78 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

30 Konkrečiai kalbant, kai valstybės narės suteikta pagalba sustiprina tam tikrų įmonių padėtį, palyginti su kitomis Sąjungos vidaus prekyboje konkuruojančiomis įmonėmis, manytina, kad pagalba turėjo įtakos šiai prekybai. Nebūtina, kad įmonės pagalbos gavėjos pačios dalyvautų prekyboje tarp valstybių narių. Jei valstybė narė suteikia pagalbą įmonėms, dėl tokios priežasties vidaus veiklos apimtis gali būti išlaikyta arba padidinta ir todėl kitose valstybėse narėse įsisteigusios įmonės turi mažiau galimybių patekti į tos valstybės narės rinką (2017 m. birželio 27 d. Sprendimo *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 79 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

31 Taigi sąlyga, kad pagalba turi galėti daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai, nepriklauso nuo vietinio ar regioninio teikiamų transporto paslaugų pobūdžio (2003 m. liepos 24 d. Sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 82 punktas ir 2015 m. sausio 14 d. Sprendimo *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, 69 punktas).

32 Dėl konkurencijos iškraipymo sąlygos reikia nurodyti, kad pagalba, kuri atleidžia įmonę nuo išlaidų, kurias įprastai ji patirtų pati valdydama ar vykdydama įprastinę veiklą, iš esmės iškraipo konkurencijos sąlygas (2017 m. birželio 27 d. Sprendimo *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 80 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

33 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad socialinio draudimo įmokos, dėl kurių ANM buvo taikomas pagrindinėje byloje ginčijamas sumažinimas, yra išlaidos, kurias ji paprastai turi padengti vykdydama savo kasdienį valdymą ar įprastinę veiklą.

34 Vis dėlto tiek prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, tiek Teisingumo Teisme ANM tvirtina, kad ji 1997–2001 m. laikotarpiu nesusidūrė su konkurencija dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų vietos viešojo transporto paslaugų teikimo ir kad per tą patį laikotarpį Italijos vietos viešojo transporto rinka nebuvo laisva, net iš dalies.

35 Italijos vyriausybė, priešingai nei ANM, Teisingumo Teisme tvirtino, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu laikotarpiu Italijos vietos viešojo transporto rinka buvo atvira konkurencijai. Be to, šios vyriausybės teigimu, kitų valstybių narių operatoriams nebuvo taikoma jokio draudimo siūlyti tokias paslaugas Italijoje ir buvo tokių operatorių teikiamų tokių paslaugų pavyzdžių.

36 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nuo 1995 m. kelios valstybės narės pradėjo atverti kai kurias savo transporto rinkas, kad galėtų jose konkuruoti kitose valstybėse narėse įsisteigusios įmonės, todėl dalis įmonių jau teikia miesto, priemiesčių ar regioninio transporto paslaugas ne savo kilmės valstybėje, o kitose valstybėse narėse (šiuo klausimu žr. 2003 m. liepos 24 d. Sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 79 punktą).

37 Dėl klausimo, ar ANM šiuo laikotarpiu veikė konkurencijos sąlygomis, kiek tai susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamomis vietos viešojo transporto paslaugomis, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad šios paslaugos buvo išimtinai ir tiesiogiai patikėtos ANM, prieš tai nesurengus viešųjų pirkimų procedūros.

38 Vis dėlto iš jokios šios bylos aplinkybės nematyti, kad Neapolio savivaldybė įstatymais ar kitais teisės aktais buvo įpareigota šias paslaugas patikėti tik šiai įmonei, todėl ši savivaldybė šias paslaugas galėjo patikėti ir kitam paslaugų teikėjui, visų pirma surengusi viešųjų pirkimų procedūrą, kurioje būtų galėję dalyvauti ir kitų valstybių narių operatoriai, kaip tai tvirtina ir Italijos vyriausybė Teisingumo Teisme.

39 Kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 33–35 ir 38 punktuose, nesant tokios įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytos pareigos, reikia konstatuoti, kad konkurencija dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų paslaugų buvo galima, todėl negalima atmesti nei to, kad socialinio draudimo įmokų sumažinimas, kuriuo naudojosi ANM, suteikė šiai įmonei pranašumą, palyginti su jos potencialiais konkurentais net ir iš kitų valstybių narių, nei to, kad konkurencija dėl šios rinkos buvo iškreipta ir šis sumažinimas turėjo įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai.

40 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis tiesiogiai yra susipažinęs su ginču pagrindinėje byloje, turi atlikti būtinus patikrinimus tam, kad nustatytų, ar per laikotarpį, dėl kurio pagrindinėje kyla ginčas, Italijos vietos viešojo transporto rinka buvo atvira konkurencijai ir todėl leido kitų valstybių narių operatoriams siūlyti savo paslaugas tam, kad būtų užtikrintas pagrindinėje byloje nagrinėjamų paslaugų teikimas, ar Neapolio savivaldybė turėjo įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytą pareigą patikėti šias paslaugas išimtinai ANM.

41 Be to, dėl generalinio advokato išvados 40 ir 41 punktuose nurodytų aplinkybių, susijusių ir su ANM įstatais, ir su pagrindinėje byloje nagrinėjamos paslaugų sutarties turiniu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prireikus taip pat turi atlikti būtinus patikrinimus tam, kad nustatytų, ar ANM 1997–2001 m. laikotarpiu vykdė veiklą kitose prekių ar paslaugų rinkose arba dar kitose geografinėse rinkose, atvirose veiksmingai konkurencijai.

42 Iš tiesų, jei būtų nustatyta, kad ANM per šį laikotarpį vykdė veiklą tokiose kitose rinkose, neturėtų būti atmesta tai, kad socialinio draudimo įmokų sumažinimas, kuriuo ši įmonė naudojosi pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus Italijos teisės aktus, iškreipė konkurenciją ir turėjo įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai šiose kitose rinkose, nebent šiai veiklai nebuvo taikomas minėtas sumažinimas ir nebuvo jokios kryžminių subsidijų rizikos, įrodžius, kad atskira tinkama apskaita užtikrino, kad minėtas sumažinimas negalėjo būti taikomas minėtai veiklai (šiuo klausimu žr. 2017 m. birželio 27 d. Sprendimo *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 51 punktą ir 2019 m. sausio 23 d. Sprendimo *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-387/17, EU:C:2019:51, 42 punktą).

43 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: Sprendimas 2000/128 turi būti aiškinamas taip, kad jis taikomas įmonei, kaip antai aptariamai pagrindinėje byloje, kuri teikė vietinio viešojo transporto paslaugas, kurias jai tiesiogiai ir išimtinai patikėjo savivaldybė, ir kuri naudojosi socialinio draudimo įmokų sumažinimu pagal nacionalinės teisės aktus, kurie tuo sprendimu buvo pripažinti iš dalies nesuderinamais su SESV 107 straipsnio 1 dalyje skelbiamu draudimu, o tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

44 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1999 m. gegužės 11 d. Komisijos sprendimas 2000/128/EB dėl pagalbos, kurią Italija suteikė užimtumui skatinti, turi būti aiškinamas taip, kad jis taikomas įmonei, kaip antai aptariamai pagrindinėje byloje, kuri teikė vietinio viešojo transporto paslaugas, kurias jai tiesiogiai ir išimtinai patikėjo savivaldybė, ir kuri naudojosi socialinio draudimo įmokų sumažinimu pagal nacionalinės teisės aktus, kurie tuo sprendimu buvo pripažinti iš dalies nesuderinamais su SESV 107 straipsnio 1 dalyje skelbiamu draudimu, o tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.